

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Андрусич Ніна Олексіївна, головна редакторка видавництва "Світич".

Бех Іван Дмитрович, доктор психол. наук, дійсний член НАПН України, директор Інституту проблем виховання НАПН України.

Беленька Ганна Володимирівна, доктор пед. наук, професор, Педагогічний інститут КУ ім. Бориса Грінченка.

Богуш Алла Михайлівна, доктор пед. наук, дійсний член НАПН України, Південноукраїнський НПУ ім. К. Д. Ушинського.

Гавриш Наталія Василівна, доктор пед. наук, професор, ДВНЗ "ПХДПУ імені Григорія Сковороди".

Єфименко Микола Миколайович, доктор пед. наук, професор, Бердянський ДПУ.

Кононко Олена Леонтіївна, доктор психол. наук, професор, НДУ ім. Миколи Гоголя.

Крутій Катерина Леонідівна, доктор пед. наук, професор, Вінницький ДПУ ім. М. Коцюбинського.

Низковська Олена Вікторівна, наук. співроб., ДНУ "Інститут модернізації змісту освіти" МОН України.

Піроженко Тамара Олександрівна, доктор психол. наук, Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України.

Рібцун Юлія Валентинівна, канд. пед. наук, ст. наук. співроб., Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України.

Смольникова Галина Валентинівна, канд. психол. наук, ІППО КУ ім. Бориса Грінченка.

Сухомлинська Ольга Василівна, доктор пед. наук, дійсний член НАПН України.

Тарасенко Галина Сергіївна, доктор пед. наук, професор, Вінницька академія неперервної освіти.

У ФОКУСІ ВИПУСКУ:

ВИХОВУЄМО ТВОРЧУ ОСОБИСТІТЬ

Що вирізняє творчих людей з-поміж інших? Вони здатні бачити незвичайне у звичному, уміють мріяти і не бояться діяти не так, як усі. Саме тому їм до снаги створювати нове — ідеї, мистецькі шедеври, наукові теорії, інженерно-технологічні й управлінські інновації. Крім того, творчість — чудовий засіб релаксації та боротьби зі стресом.

Творче начало є в кожній людині. Як же пробувати і реалізувати його? Про це — у квітневому випуску "ДВ".



- Ігри, що розвивають творчу спрямованість особистості.
 - Поради батькам, як виховувати творчих дітей.
 - Система роботи з інтеграції мовленнєвої творчості й аплікації: дитячі книжечки власноруч.
 - Літературний вечір для педагогів.
 - Настільний театр і кольорова казочка.
 - Пальчикові вправи та мовленнєві ігри.
- ✓ А також **пам'ятка для родини** на час карантину.

Сподіваємося, публікації цього випуску подарують вам натхнення і бажання творити. Пам'ятайте:

**"ТВОРЦЕМ МОЖЕ БУТИ КОЖЕН,
ЯКЩО В НЬОГО Є ТЕ, ЩО ЙОГО НАДИХАЄ".**

Платон

Передплатні індекси: "ДВ" — 74140, "ДВ" з додатками — 95989

ВИГІДНА ПЕРЕДПЛАТА НА САЙТІ JMI.L.COM.UA

ДОШКІЛЬНЕ ВИХОВАННЯ

Щомісячний науково-методичний журнал
МОН України для педагогів і батьків

№4 (944), квітень 2020

Виходить з 1911/1931 року

Головна редакторка **Юлія Журлакова**

Редакторки: **Ольга Мельник,**
Тетяна Небесна

Коректорка **Ніна Любаченко**

Комп'ютерна верстка **Володимир Васильєв**

Свідоцтво про державну реєстрацію засобу масової
інформації: серія KB № 6919 від 31.01.2003

Видруковано у друкарні ТОВ "Літера-Друк",
вул. Озерна, 6, оф. 122, Київ, 04209.

Свідоцтво ДК № 3689 від 28.01.2010 р.

Підписано до друку 06.04.2020. Формат 60x84 1/8.

Папір офсетний. Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 3,72.
Умовн. фарб.-відб. 14,88. Обл.-видавн. арк. 5,5.

**Відповідальність за зміст рекламних матеріалів
несе рекламодавець**

Адреса редакції:

04053, Київ-53, а/с 36.

E-mail: dv@dvsvit.com.ua

Тел.: (044) 486-11-19,

(096) 548-62-26,

(099) 376-35-36

© Видавництво "Світич", 2020

**Забороняється копіювання або інше
вдтворення матеріалів журналу**

Зміст

Образотворчість

- 2** Де лелека водиться,
там щастя родиться
обкл.

Педагогічна лабораторія

- 3** Ганна БЕЛЕНЬКА, Олександр СЕМЕНОВ
Творчо спрямована особистість
народжується в грі

Співпраця з родиною

- 7** Наталія ДЯТЛЕНКО
Як допомогти дітям
стати творчими?

Інтегрована освіта

- 10** Тетяна ПАВЛОВСЬКА
Картинка до слова — і книжка готова
Розвиток художньо-мовленнєвої творчості
дошкільнят засобами аплікації

Управління і методична служба

- 15** Тетяна ЄРМИШКІНА
Літературне кафе
Творча гра для педагогів

Світ театру

- 18** Ірина ПАТРАБОЙ
Кольорова казочка
Настільний театр для дітей усіх вікових груп

Актуальні проблеми

- 20** Олена ЧЕКАНОВА
Як цікаво й ефективно провести
час з дітьми під час карантину

Здоров'я

- 22** Оксана ЖАКУН
Гімнастика для пальчиків

— До публікації можна завантажити додаткові матеріали на сайті dv.in.ua

Розвиток мовлення

- 24** Тетяна КОЖЕВНИКОВА, Ірина КРИВДА
Разом граємо — звуки вимовляємо
Дидактичні ігри для дітей старшої групи

Дитина і світ

- 27** Галина КАЛІНІЧЕНКО
Зоопарк запрошує в гості
Заняття для дітей старшої групи

Фізичний розвиток

- 30** Олена ГАНЧО
Країна Солодоців
Ранкова гімнастика пробудження для дітей
середньої групи (за методикою М. Єфименка)

Світ гри

- 32** Ольга ДАЙЧЕНКО
Гайда, дівчора, вже чекає гра!
Рухливі ігри з музичним супроводом
для дітей усіх вікових груп

Музика

- 34** Олена НОВИЦЬКА
Інструменти ми вивчаємо
і в оркестрі дружно граємо
Тематичне музичне заняття для дітей старшої групи

Свята і розваги

- 37** Юлія ПІПА
Мікробот рятує подарунки
Фізкультурне свято для вихованців
усіх дошкільних груп до Дня захисту дітей

Плекаймо рідну мову

- 17** Заходи скасовують, а не відмінюють

Конкурс "Стіни, стеля і підлога, які говорять"

- 3** Стіни, стеля і підлога заговорили українською
обкл.

У квітні в додатках до журналу "Дошкільне виховання"

ВЕЛИКДЕНЬ — тема журналу "Джміль" № 4 (jmil.com.ua/2020-4)

ГУРТКИ В ДИТСАДКУ — тема журналу "Палітра педагога" № 4 (dv.in.ua/pp2020-4)

Додатки можна передплатити на сайті jmil.com.ua або на Укрпошті разом з "ДВ" (індекс комплекту — 95989) чи окремо ("Палітра педагога" — 40296, "Джміль" — 40295)



ЯК ДОПОМОГТИ ДІТЯМ СТАТИ ТВОРЧИМИ?



Наталія ДЯТЛЕНКО,

канд. психол. наук,

доцентка кафедри методики та психології

дошкільної і початкової освіти,

ІІПО Київського університету імені Бориса Грінченка

**ПРОВЕДІТЬ
КОНСУЛЬТАЦІЮ
ДЛЯ БАТЬКІВ!**

На якому ґрунті виростає творчість? Що можуть зробити батьки, аби максимально розкрити творчий потенціал дитини? А як діяти не варто, щоб не гальмувати її природний розвиток? Відповіді на ці запитання та практичні поради дає авторка статті.

НЕ БУДЬМО ЗАНАДТО СЕРЬОЗНИМИ

Сучасні батьки добре розуміють важливість розвитку творчого потенціалу дитини. Проте часто покладаються в цьому на сторонніх осіб, намагаючись залучити сина чи доньку до участі в різноманітних гуртках. Але чи завжди фахівці “ззовні” здатні врахувати індивідуальні особливості дитини, її інтереси, можливості, наявний досвід? І чи достатньо 25–30 хвилин двічі на тиждень, щоб запрацювали творчі “двигуни” маляти? Без батьків тут не обійтися!

Самі ж мами й тата не завжди готові пограти з дітьми, не знають, як підтримати дитяче фантазування, рідко пустують і жартують зі своїми малюками. Водночас саме спільні з близькими дорослими ігри і фантазування відкривають дитині шлях до творчості, а ще сприяють налагодженню взаємин у родині, формуванню довіри, знімають емоційне напруження.

Якщо прагнете виховати творчу особистість, дайте волю своїй фантазії й спробуйте подивитися на світ очима дитини!

Спостерігаючи за дітьми в перші 5-6 років життя, насамперед помічаємо їхню надзвичайно високу активність, здатність викремлювати в довкіллі непомітні для нас, дорослих, речі, готовність щомиті долучитися до діяльності з їх перетворення. Важко уявити малюка, який нічого не робить і ніяк не реагує на навколишній світ. Така дитина здебільшого викликає занепокоєння: чи не захворіла? Малята постійно перебувають в активному пошуку та намаганні відповісти

на питання: що це, і що із цим можна робити? Звичні для нас речі перед дитиною постають як особливі, наповнені таємничими смислами і неймовірними можливостями.

Ось невеликий приклад. Ви напевне помічали, що звичайне тісто дитина сприймає як дивовижний матеріал з неймовірними властивостями: воно може набувати певної форми і так само легко її змінювати, може “протікати” крізь пальці й знову повертатися до попереднього стану, його можна спробувати на смак, понюхати, воно липне до рук, але цьому можна легко зарадити. Дитина захоплено його мнє, рве, розкочує, збирає в кульку і знову розкочує. І таких незвіданих і багатофункціональних речей навколо малюка безмежна кількість!



**Ліплять радо з пластиліну
І дорослий, і дитина**

Співпраця з родиною

Дайте дитині можливість експериментувати з різними матеріалами: тістом, глиною, піском, фарбами, пластиліном, паличками і камінцями...

Малеча не припиняє дивуватися, відкриваючи для себе властивості предметів і трансформуючи їх у нові образи з новими властивостями та можливостями.

КОЖНА ДІЯ ДИТИНИ — АКТ ТВОРЧОСТІ

І все ж постає питання: чи не намагаємося ми штучно стимулювати прояви творчості, не властиві дошкільнят? Дитина не народжується з готовими уявленнями про світ, вони є її прижиттєвими надбаннями. Малюк поступово входить у світ речей, що постає перед ним як незрозумілий, мінливий. В основі його дій, як стверджують фізіологи, лежить безумовний орієнтовний рефлекс — “що це?”.

Намагаючись осягнути світ, дитина користується можливостями, даними їй від природи: вільно діє, робить спроби, експериментує, комбінує, тобто творить.

Чи означає це, що природа вирішує все за нас? Зовсім ні! Від нас залежить, як малюк ітиме цією дорогою, чи створимо ми йому належні умови для задоволення потреб у пізнанні та розумінні.

Інше дискусійне питання: чи активну діяльність дитини з освоєння світу завжди слід сприймати як творчу? Здається, є багато справ, які дошкільник виконує стереотипно, не вкладаючи в них творчості. Але це лише на перший погляд, адже звичне миття рук у будь-який момент може перетворитися на боротьбу з водною стихією, а процес одягання — на підготовку до експедиції на Північний полюс. І тоді немає меж фантазії. Що старша дитина, що багатший її досвід, то більше вона здатна творчо взаємодіяти зі світом — комбінувати, загострювати, перебільшувати і створювати продукти, що несуть у собі ознаки творчої діяльності. Не дивно, що серед митців популярне гасло: “Твори, як дитина, і отримаєш шедевр!”.

Не секрет, що продукти дитячої діяльності не мають суспільного значення і з погляду стороннього спостерігача не відповідають усім критеріям творчого продукту. І все ж діяльність дитини наповнена глибокими роздумами, сумнівами, пробуванням, актуалізацією всіх розумових процесів — що, безумовно, є ознакою творчого процесу, а сам продукт дитина сприймає як відкриття, засіб самовираження, підтвердження власної цінності та компетентності.

ПОРАДИ БАТЬКАМ МАЙБУТНІХ ТВОРЦІВ

На якому ж ґрунті виростає творчість? Чи можуть батьки бути помічниками в цих процесах? Як зробити так, щоб ця допомога була корисною, а не гальмувала й не розчаровувала дитину? Ось кілька порад.

✓ Менше теорії, більше практики.

Жодні розповіді, описи, розглядання картин, відео не замінять дитині живого споглядання та практичного опанування навколишньої дійсності. Це означає: щоб осягнути сутність предмета, дитина мусить узяти його до рук і діяти з ним; щоб отримати уявлення про певну дорогу чи напрям, дитина має “виміряти” цей шлях своїми ногами; щоб відкрити приховані властивості предметів, вона має експериментувати.

Творчість вимагає уяви, фантазування, емоційного піднесення, які можуть народжуватися у практичній діяльності. Отже, що багатший практичний та емоційний досвід дитини, то більше в неї можливостей для перетворення й створення нового.



✓ Замість готових шаблонів і зразків — ненав'язливе спрямування дитячого пошуку.

На жаль, досить часто, прагнучи допомогти дитині впоратися з певним завданням, батьки просто показують, як слід діяти, або ж повністю виконують його за неї. Це призводить до того, що в дитини формується переконання: без допомоги вона не впорається, і в неї ніколи не вийде так, як у мами.

Турбує й інше: у своєму намаганні допомогти дорослі демонструють шаблони — найпростіші схеми, застигли графічні образи, які дитина опановує і надалі використовує саме їх у своїй діяльності. Так дитина потрапляє у світ застиглих форм і шаблонів, які мають досить віддалене відношення до творчої діяльності.

То як мають діяти батьки? Якщо говорити про розвиток творчості у дітей, то роль значущих дорослих полягає в делікатній підтримці, зокрема



емоційній, у посередництві, ненав'язливому спрямуванні, готовності до спілкування та обговорення.

Батьки можуть допомогти дитині побачити незвичайне в повсякденні: весняне пробудження природи чи перші прояви осені, красу літнього ранку, метелика на квітці, захід сонця за річкою.

Розглядаючи разом з дитиною її малюнки чи вироби, варто "помітити" незвичайні творчі елементи в її роботі (у малюнку особливим чином зображене небо; дерево, що неначе згинається під силою вітру; трава, яка ніби щось шепоче, і т. ін.). Не варто очікувати від малюка шедеврів у звичному розумінні. Разом з тим, кожен дитячий виріб — це таки шедевр з погляду того, що було вкладено в нього, — натхнення, емоційне піднесення, фантазування, інтелектуальна інтеграція.

✓ Дитині потрібні час і місце для творчості.

Варто подбати про зниження міри регламентованості дитячого життя: жорсткі норми і правила не сприяють творчості. Дуже важливо, щоб дитина мала вільний від обов'язкових справ час, який вона може використовувати на власний розсуд.

Навколо неї мають бути матеріали для малювання, ліплення, конструювання, різний викидний матеріал. Варто вітати будь-яку творчу активність: чи то малювання, чи ліплення, чи конструювання, а чи створення виробів з паперу. Бажано перетворити дитячу кімнату або окремих куточок у загальному приміщенні на місце експериментування, реалізації задумів, джерело творчих ігор.



✓ Грайте разом!

Особливе місце в житті дитини має займати гра, і насамперед сюжетно-рольова. Важко переоцінити її роль у розвитку творчого потенціалу. Вона відповідає дитячій природі, й у ній є все, що дає підстави вважати цю діяльність творчою: вільне трактування дитиною реальності та її перетворення на сюжет, вироблення стратегії реалізації ігрових цілей, розвиток рольових відносин, вироблення й дотримання певних правил. Для гри потрібні партнери, і тут батьки можуть відіграти свою роль, чи то як повноцінні рівноправні учасники, чи як епізодичні. І від них очікується достатня культура участі в дитячій грі — без домінування, натиску, моралізування. Батьки можуть стати учасниками гри на рівних з дітьми умовах, але при цьому ненав'язливо спрямовувати її перебіг ("Здається, космонавтам час приземлитися і підкріпитися", "Ознайомтеся з меню і замовляйте обід"); допомагати знайти нові напрямки розвитку гри, коли вона заходить у глухий кут; висувати ідеї та пропонувати рішення.



"А можна?.." Так! Й так можна теж — У творчості немає меж.

(Надіслала Ольга Шевченко, м. Київ)

Шановні батьки, у ваших руках безмежний ресурс — любов до дитини, — і він дає можливість зробити значний внесок у розвиток творчого потенціалу ваших малюків. Заохочуйте дітей реалізовувати у своїх роботах їхнє бачення, підтримуйте прагнення уникати зразків та стереотипів і робити по-своєму, демонструйте власний творчий погляд на світ і на те, що відбувається навколо. Радійте разом з дитиною її відкриттям, дивуйтеся різним речам, розкривайте зміст ваших суджень про світ, спрямовуйте фокус контролю не на кінцевий продукт дитячої діяльності, а на процес — саме в ньому й народжується творчість вашого малюка. ■



ЗАВАНТАЖТЕ ПАМ'ЯТКУ:
dv.in.ua/2020-4/p9



Як не заплутатися в розмаїтті освітніх технологій?

Обирайте журнали

**"Дошкільне виховання",
"Палітра педагога" та "Джміль"**

- Щономера – нова актуальна тема
- Ефективні освітні технології
- Методичні рекомендації фахівців
- Цікаві заняття, сценарії, ігри, посібники
- Додаткові е-матеріали передплатникам



Читайте
та надихайтесь!



Передплатіть журнали
на II півріччя онлайн:
jmil.com.ua/peredplata

**Комплект
зі знижкою!**



- Швидко
- Зручно
- Вигідно